

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gaudendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Laetitiae Perfectae Artificium In Conscientiae Recta Efformatione
inuentum, & per Adventuales Conciones expositum ac demonstratum

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1667

§. III. Ostenditur certam esse de Attritionis cum Sacramento efficaciam
sententiam. Fictum esse quod dicitur Suarez, friuolum quod ex cujusdam
studiosi Parisiensis apparitione, nullius verò momenti quod ex ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11367

Ostenditur certam esse de Attritionis cum Sacramento efficaciam sententiam. Fictum, quod ex Suare; friuolum, quod ex cuiusdam studiosi Pariensis apparitione; nullius momenti esse, quod ex auctoritate contraria sententium, contra sententia Orthodoxæ certitudinem, petitur argumentum.

*Obiiciunt
aduersarijs,
saltem in-
certam esse
propositam
de Attritio-
ne senten-
tiam.*

COMPLANATIS omnibus quæ contra Attritionis substantiam, 26.
vim & energiam, difficultates fuerant obolutæ, egregium adhuc restat detegendum artificium, & quasi cuniculus, quo munitissimam hanc arcem aduersarii conantur suffodere. Ut enim ad eam accurrentes peccatores arceant, passim jactitant, saltem non esse certam quæ de Attritione afferuntur; plurimos Theologos contraria docere omnia; ac propterea dubium cum sit Attritio peccatorum remedium, non etiam esse eiusmodi, cui æternam animæ suæ salutem, præsertim in mortis articulo constitutus, prudenter possit committere. Multis incertitudinem illam populo coloribus depingunt, & verbis inculcant, ne nihil visi sint egisse. Eam autem cum persuaserint, tum verò sibi videntur peregisse omnia, euertisse nimirum omnem Attritionis usum, cuius vim & efficaciam ostenderint esse saltem incertam. Hoc igitur jam agendum est; & cum veritatem rei demonstrauerimus, istud est videndum porro, ad quem certitudinis gradum in Ecclesiâ Catholicâ Attritionis energia euaserit.

*Afferunt
pro se Sua-
rem, sed
male.*

Ad nullum inquit aduersarii. Et quidem id ipsius met P. 27.
Francisci Suarez auctoritate interpositâ, planum facit P. Francis-
cus Faruacques Ord. S. Augustini S. Theol. Doctor, thesibus quas Faruacq.
in ep. I. D. Pauli ad Corinth. edidit Louan. ann. 1660. Ita habet in Thesib.
in ultimo, ut vocat, *Impertinenti*. Titulus hinc, ut quod verum an. 1660.
est fatear, est rei ab ipso proponendæ satis accommodus. Louanii
Pater Franciscus Suarez, inquit, docet quod opinio, quæ dicit Attritionem editis.
*ex solo metu gehennæ conceptam & cognitam, cum Sacramento suffi-
cere ad justificationem, non sit certa, & possit esse falsa; quodque nec
valde antiqua sit, nec multam communis. Et in margine locum
signat,*

signat, nimirum in 3. p. q. 90. art. 4. Disp. 15. sect. 4. n. 71. Quis non hic summi illius Theologi clarissimam esse sententiam dixerit, si verba attendantur, eaque bonâ fide ab auctore Thesum fuerint recitata? Atqui fidem non alienam, sed tuam amice Lector obtestor. Locum inspice, & videbis illicò, non esse hæc Suarez verba, sed aduersariorum ea objectantium, vt sententiam suam, quam primo loco, more suo, Suarez affert, confirmet. Disputat enim an in articulo mortis non sit necessariò excitanda in Confessione Contritio. Et primò affert sententiam eorum qui eam exigunt; exigunt autem inquit, *quod licet sit probabilis opinio, attritionem cum Sacramento sufficere ad justificationem, tamen non sit certa, & possit esse falsa.* Item. *Quod si fortasse in re ita est, probabilis illa existimatio non sufficit vt homo saluetur. Ergo qui sciens & videns ita se mori permittit, voluntariè exponit se periculo morali eterne damnationis. Nam vbi est morale dubium, est morale periculum, præsertim in re graui. Hic autem est morale dubium, cum illa opinio nec valde antiqua, nec multum communis sit.* Hactenùs verba sunt Suarez. Istud jam enixè rogo, vbinam hic Suarez doceat, opinionem quæ Attritionem asserit ad justificationem sufficere, non esse certam, sed falsam esse posse; rursus non esse valde antiquam, nec multum communem? An hoc est docere rem ita esse, aduersariorum obiectiones producere & contrariæ sententiæ fulcimenta proferre? Certè Suaris eam non esse mentem, ex num. 19. statim subsequente, vbi sententiam à se relatam reiicit, rationesque aduersariorum refellit, facilè videre poterat Karu-
 quius, nisi forsitan libebat cæcutire. Neque prudenter poterat credere hæc esse ex propriâ sententiâ à Suare prolata, cum mox Disp. 20. vbi quæstionem de Attritionis efficacia disputat ex instituto, disertissimè eam confirmet auctoritate Theologorum antiquorum, inter quos recenset D. Thomam variis locis, & Scotum. Quo pacto igitur diceret sententiam *non esse valde antiquam*, quâ primorum antiquissimorum Theologorum esse adstruit? Rursus quâ ratione diceret Suarez, *non esse certam opinionem, & posse esse falsam*, qui relatis auctoritatibus Theologorum pro Attritionis efficaciâ stantium, subdit: *Atque hanc sententiam omninò veram esse censeo.* An autem censetur vera quæ censetur fieri posse falsa? Denique, ne de Suaris mente, vlla restet dubitatio, en eius sententiam manifestissimè ibidem expositam. *Dico ergo primo. Sacra-*

Obiectationem à Suarez allatam, accipimus pro eius sententiâ.

Suarez, contraria omnia disertè docet.

Suar. 3. p.
 10. 4. disp.
 20. n. 9.

Ibid. n. 10.

mentum hoc habet virtutem ad iustificandum peccatorem per solam veram, supernaturalem, & integram attritionem dispositum. Et in hoc sensu, efficaciam habet ad efficiendum hominem ex attrito contritum. Hanc conclusionem existimo hoc tempore adeo certam, ut non possit absque errore negari, loquendo ut loquimur absolute de efficacia. Hæc mens est magni illius Theologi, hæc sententia: & non ea quam illi affingunt, ex mente suâ, aduersarij. Credo tamen eam non malâ fide affictam ei esse à P. Faruaquio, sed deceptum, uti facile fieri potuit, ex hoc capite, quod cum stilò Theologis aliàs vsitato, aduersariorum rationes Suarez dum affert, non adjecerit solitum illud *Dices aut obicies*, crediderit esse verba auctoris, dum expressis verbis non dicit esse aliena. Quidquid sit, nullum sane incertitudini adstruendæ ex Suare præsidium petant, neque sententiæ suæ blandiantur, aut populo vendant fucos.

*Historia
Parisiensi
Studio ex
D. Antoni-
no allata.*

Eiusdem ponderis est, quæ iisdem Faruaquij thesibus, præfigitur in præliminari paginâ, nescio quorsum, ex D. Antonino historia. Dissimulari poterat tamquam nullius momenti res, nisi eam aliquoties jam, nescio an ex condicito impressam vidissem; fortasse quod credant, magnam sententiæ suæ auctoritatem se allaturos, ex auctoris dignitate. Ita fert historia à Faruaquio exscripta, & quidem, si superis placet, ex S. Antonino Archiepiscopo Florentino Ordinis Prædicatorum. Parte 4. Titulo 14. c. 5. sub initium ante §. 1. *Quidam scholaris Parisius infirmatus ad mortem, confessus est cum multis lachrymis, deuotè suscipiens omnia Sacramenta secundum humanum iudicium. Doctor autem eius frequenter visitans eum in infirmitate, rogauit eum, ut si contingeret de hæc luce migrare, Domino concedente, sibi appareret ad reuelandum statum suum; quod & promisit. Eo igitur viam uniuersæ carnis ingresso, post dies aliquot (dictus scholaris) ei apparuit in lecto quiescenti, in chlamyde pergameneâ plenâ sophismatibus, & igne foderatâ. Quem recognoscens, & interrogans de statu suo, respondit se fore damnatum. Cumque ille miraretur nimis, causam querens cum ipse cum tantis lachrymis pœnituisset in fine, & Sacramenta deuotè suscepisset; respondit ille, Pœnitentia mea & lachrymæ illæ non fuerunt ex Amore Dei, & principaliter propter Dei offensam, sed propter Timorem inferni, ne ad illum deputarer; & ideo mihi non valuit.* Hæc S. Antoninus, inquit Faruaquius. Fa-
teor;

teor; sed nescio ego inquam, quâ mente Thesibus suis, vti & reliqua Impertinentia inseruerit Faruaquius: cum ad epistolam D. Pauli faciat nihil. An vt cum reliquis clamorem excitet, iisque placeat? Contemni inquam hæc à me poterant; ne tamen quidquam indiscussum abeat, præsertim hoc quod adeo est popolare, & factum ad concitandum plausum in plebe,

29. Respondeo *primò*; nihil quidem illustrius, quàm D. Antonini, factum, vt videtur recensentis, nomen habere hanc historiam, quod eam magnopere commendet. At scin quantâ Sanctissimi viri, in historicis narrationibus, apud doctos sit auctoritas? ea quæ nimium creduli. Audi id non ex me, sed ex Melchiore Cano, etiam Ordinis Prædicatorum, & Episcopo Canariensi, & primariæ cathedræ in Academiâ Salmanticensi olim præfecto. Hæc eius de duobus sui ordinis historicis: verba. *De Vincentio Belluacensi, & D. Antonino liberius iudico; quorum uterque, non tam dedit operam vt res veras certasque describeret, quam ne nihil præteriret quod scriptum in schedulis quibuslibet reperiretur Ita ad historiam vnamquamque existimandam, momentoque suo ponderandam, non artificum statera, sed ne populari quidem trutinâ vsi sunt.* Vin plura Faruaqui? audi quæ subnectit? *Quamobrem, inquit, boni licet ac minimè fallaces viri, qui tamen nec auctores eos à quibus suos exscripsere libros diligenter examinarunt, nec res iustis libratis ponderibus memoriæ prodiderunt, apud criticos graues atque seueros, auctoritate carent. Historicus autem qui Theologiæ decreto probandus erit, nec omnes schedas lectione etiam indignas excutiet; nec anilibus fabulis accommodabit operam; nec prius lecta auditaque excutiet, quàm ea prudenti accuratoque iudicio expendat ac seligat.* Ita Melchior Canus, de D. Antonino, more suo satis clare. Cuius iudicium hisce insertum si quis ægrius ferat, id sanè non mihi, sed iis qui ad hæc proferenda nos cogunt, imputandum est.

Quanta apud Canum auctoritas D. Antonini sit in historia.

Canus de locis Theol. l. ii. c. 6. ultra medium.

30. Respondeo *secundò*, D. Antoninum ipsum, fateri sibi non aliundè constare de hac historiâ, quàm ex libello aliquo *de septem donis*. Hoc enim uerò non sine artificio in thesibus Faruaquij tacetur, vt tota historiæ veritas à D. Antonino peteretur. Itaque jam non major est narrationis huius auctoritas, quam incogniti nobis libelli *de septem donis*. Imò ne tanta quidem; sed ea solummodo quæ Doctori danda est, qui sibi id narrauerit contigisse,

Historiam hanc refert D. Antoninus ex libello quodam de septem donis.

tigisse, quod fortè finxerit aut somniarit, aut alius quis ipsi affin-
xerit. Jam verò an quisquam est Theologus, qui ad sententiam
in Ecclesiâ summi ponderis confirmandam, quidquam auctorita-
tis dandum censuerit apparitionibus hominis cuiusdam incog-
niti, & de cuius virtute nil quidquam constet; imò de quo nes-
citur an eiusmodi ei apparitio obtigerit, nisi ex quâdam sche-
dulâ de septem donis? Ne si Doctor ipse factum proclamaret,
Doctori de re factâ credendum foret illico; multò minus historia
tam dubio auctore prolata, sententiis erat Theologicis appli-
canda. Quasi verò si muliercula quâdam pro concione vocife-
retur, triginta & quod excurrit millia hominum visa sibi à Chr-
sto iudicari, & non nisi tres vitam æternam consecutos, id suf-
ficiat, vt illico pro pulpitis id declametur terrendo nimirum
populo, & percellendæ plebi planè accommodum. Sanè non
id sufficit libris contineri, quod pro concionibus exponitur: a-
niles etiam fabulæ in libros irrepunt; sed vbiicumque demum
sunt, debent esse contemptui: multum enim discedit veris so-
lidisque rationibus, quas eiusmodi nãniis vir acrioris iudicii vi-
det immisceri. Et veræ reuelationes hæreticis sunt deludibrio, cum
omnes illico credant esse similes iis, quas sine vllò delectu plebi
credulæ, non sine ipsorum risu & sarcasmate vident obrudi. Re-
uelationes quas viri aut fœminæ sanctitati conspicui sibi accidisse
sanctè testati sunt, de quorum testimonio & virtute constat,
& demum quæ ab Ecclesiâ approbatæ sunt & confirmatæ, hæc de-
mum sunt in pretio, & ideo apud Theologos solæ in vlu.

*Non est
credendum
cuilibet di-
centi sibi
reuelatio-
nem obis-
sisse.*

*ob aniles
fabulas
hæretici
contem-
nunt ve-
ras reuela-
tiones.*

*Falsi reue-
latio aut fi-
ctâ est aut
à Diabolo.*

*Reuelatio
i liis dam-
nati potuit*

Respondeo *tertiò*, omnem apparitionem quæ falsum enuntiat, 31.
fictam esse, aut ab homine alios conante decipere; neque ap-
paritionem tunc esse dicendam, sed figmentum & mendacium;
aut à Diabolo, eum, cui apparitio obuenerit, fascinante. Certissi-
mum id est omnino: quandoquidem nulla, à Deo, falsi possunt
esse reuelatio. Itaque si damnatum sese dixerit Parrisus ille scho-
laris, quòd per Attritionem solam de peccatis pœnituerit, certè
falsum dixit; est enim sententia Tridentino aduersa, & vti Ca-
thecismus Pij V. loquitur *Fidei Catholicæ doctrine contraria*, igitur
semper falsa fuit; neque quòd ei contrarium est, vniquam à
Deo potuit reuelari. Conficta igitur est ea reuelatio aut ab ho-
mine, aut à Dæmone. Sin vero totus scholaris demortui ti-
mor atque horror ex eo exstiterit, quòd infernorum ignium, qui-
bus

bus erat addicendus, species viuaque imago phantasiae objecta, *habere be-
num sen-
sum* ipsi extremum spiritum agenti versaretur ob oculos; sic tamen vt neque in spem erigeretur euadendi tanti mali, neque in detestationem assurgeret criminum, per quae tanta supplicia iuste infligenda fuerat promeritus; tum sanè reuelatio vera esse potuit. Eo autem in euentu, condemnatio ipsi non obrigit, quòd Attritus obierit (ostendimus enim Attritionem isthæc omnia inuoluerè & secum ferre) sed quòd nullâ omnino criminum pœnitidine, ne Attritione quidem tactus, sceleribus suis sit immortalis. Atque hoc videtur condemnati oratio sat clarè innuere, dum fatetur lachrymas à se effusas *non fuisse ex amore Dei, & principa-
liter propter Dei offensam*, id est ex verâ pœnitidine, *sed propter
timorem inferni*, id est propter pœnas inferni clarè repræsentatas, quæ tamen timorem solummodo naturalem concitarent; pœnitudinem autem veram, id est aut Contritionem aut Attritionem animo non inducerent. Hoc si voluit condemnatus, nihil dixit Attritioni quod officiat, neque quod aduersarij in rem suam possint adferre. *Sed qui
aduersariis
non fauet*

32. Jam verò quòd ob auctoritatem Theologorum quorundam *pauci sunt
contraria
sententia
veteres
Theologi.* sentientium Attritionem se solâ cum Sacramento ad justificationem inducendam non sufficere, jactitent aduersarij, orthodoxam de Attritione sententiam saltè incertam esse; atque adeo in praxim non debere, imò ne quidem posse deduci, id certè numeris omnibus absolutum est terriculamentum. Imprimis enim veteres Theologi admodum pauci sunt Attritionis aduersarij, & ferè ij qui olim censebant peccati culpam potestate clauium non deleri. Ex hâc autem hypothefi, quæ in Florentino Concilio est condemnata, mirum non est, errorem hunc etiam eos traxisse, & asseruisse Attritionem ad justificationem non sufficere, quam iudicabant ne in Sacramento quidem, clauium potestate conferri, sed soli Contritioni à Deo tribui. Alios autem qui post Tridentinum scripsère Theologos contraria sentientes, ad duos fere reducit Ysambertus, eosque cum nominauit, non immeritò interrogat, *sed quid inter tantos?* quasi dicat, tam præclaros inter Theologos, non partium studio præoccupatos, omnium ordinum viros eadem sentientes, auctoritate toti orbi conspicuos, numero propemodum infinitos quanti, æstimanda est duorum hominum sententia, & pauculorum acclamatio, quibus

istud in hisce similibusque causis præstitutum videtur solummodo, duces sequi, etiam quos errare cognouerint?

*Theologi
sententia
alicui ad-
uersantis
opinio, non
facit incer-
tum, quod
antè fuit
certum.*

Deinde istud profectò nimis insulsum est, asserere, quoties Theologi alicujus opinio sententiæ certæ & indubitæ aduersa exoritur, illico hanc de certâ in incertam degenerare: nisi rationes eas afferat, quibus sententiæ indubitæ rationes aut conuellat penitus, aut saltem probabiliter labefactet. Atqui quotcumque hæcenus ab auctoribus contraria sententibus allatæ sunt rationes, sententiam de Attritionis cum Sacramento energiâ, adeo non labefactant probabiliter, vt ne contingant quidem. Ostendimus enim Tractatu præcedente, falsis hypothesis nixa esse omnia, quibus machinas suas superstruunt: nempe Attritionem non esse voluntariam, esse coactam; non detestari peccatum sed potius reipsâ illud expetere; ex eâ denique vniuersæ legis obseruantiam non deduci. Quæ omnia cum falsa & ficta esse demonstrauerimus, & contraria omnia ostenderimus Attritioni veræ esse ingenita, jam sanè manifestum est, Attritionem veram non oppugnare auctores illos qui efficaciam in Sacramento illi detrahunt, sed phantasticam aliquam Attritionem eos impetere, quam sibi à se impugnandam, pro suo libitu effinxerint, non verò eam quam Sancta agnoscit Ecclesia, suâque auctoritate confirmat. Hinc est quod eorum auctoritas, quantacumque demùm sit, nihil quidquam de certitudine detrahat sententiæ in Ecclesiâ indubitæ.

33.

*Aduersa-
riorum ra-
tiones non
impetunt,
nec tan-
gunt ve-
ram Attrit-
tionem, sed
aliam quâ
sibi fingunt
vt impug-
nant.*

*Certitudo
sententia
orthodoxa
habetur ex
consensu &
praxi com-
muni totius
Ecclesiæ.*

Indubitam autem facit Attritionis cum Sacramento energiam præter Theolorum communem consensum, vsus ipse & praxis Ecclesiæ toto orbe diulgata, & inter omnes omnium nationum Christianos vsitata. Etenim hæc sententia passim in Cathecismo pueris & rudioribus, consciis Episcopis, & Pontificibus adeo non reclamantibus vt eam etiam Cathecismo Romano inferi voluerint, vbique gentium hæcenus fuit proposita. Rursus à Confessariis in sacræ exomologesis foro passim & vbiq; fuit admissa, & Sacramentalis Absolutio attritis omnibus hæcenus concessa, nemini denegata. Et dicere quisquam audeat, omnes hæcenus egisse perperam; & quod peius est, Christum permisisse, vt tot jam annis Ecclesia pene tota cæcutierit & errauerit, in materiâ grauissimâ Sacramenti, à quâ infinitarum propemodum Confessionum valor, & justificatio sincerâ & bonâ

34.

Tract. 11.
§. 6. 7. 8.

fide

fide pœnitentium dependebat? Sanè qui tantam labem Ecclesiæ posse obrepere, tantamque in re tam graui & sanctâ cœcitatem oculis pro Christi grege vigilantibus posse induci crediderit, ne is mihi succenseat, si liberius dixerò, eum præ nimio affectionum impetu cœcutire, nec satis sobriè sapere.

35. Rursus indubitata facit Attritionis energiam, quod Catholicismus Romanus jussu Pij V. editus, vti vidimus supra nu. 17. hanc sententiam vocet *Fidei Catholice doctrinam, item omnibus credendam & constanter affirmandam.* Denique de quâ minimè dubitandum sit. Poteratne hæc sententia magis indubitatum populo proponi? Magis tamen indubitata facit ipsius Concilij Tridentini sacro-sancta auctoritas: quæ in Proœmio sessionis 14 in quâ quid de Attritionis efficacità sentiendum sit, exponitur, declarat omnia à se tractanda, esse *Catholicam veritatem & quam nunc Sancta hæc Synodus Christianis omnibus perpetuò seruandam proponit.* Adeo vt ex hisce verbis, non tantum ea esse de Fide obligante quæ Canonibus solis, sed & ea quæ capitibus continentur, non incommodè possit inferri.

Item Concilij Tridentini auctoritas.

Trid. sess. 14. in proœmio.

36. Quid, quodd ex dictis, præclari admodum Theologi intulerint adeo indubitata esse de Attritione sententiam, vt etiam de fide obligante velint esse? Verum huic rei non inhæreo. Instituto meo sufficit, adeo certam esse iudicio Francisci Suarez, vt supra vidimus n. 27. vt non possit absque errore negari, Istud enim diligenter est obseruandum, non illico incertum esse id quod de Fide obligante non est, Et hæc ratione dementantur rudiores non raro, aut potiùs iis imponitur, dum, vt ipsos omni Attritionis vsu interdiciant, eosque ab eâ deterreant, hæc eos argumentatione circumueniunt. Non est, inquiunt, de Fide, Attritionem cum Sacramento peccata delere; imò sunt Theologi qui docent non delere; igitur vt minimùm incerta est hæc res. Non igitur vquam reconciliandis peccatis adhibenda est Attritio, ne Sacramentum pœnitentiæ, quinimo salus ipsa æterna periculo committatur; quod omnino nefas est, cum certior ad reconciliationem via facilis sit, & cuique ad manum. Ita illi.

Etiamsi forte non sit de Fide, non tamen ideo est incerta.

Hic n. 27.

Paralogismus quo ab aduersariis circumueniuntur rudes.

37. Quibus antequam respondeam, libet illis aliud argumentum proponere, quod fortasse haud paullò maiorem eis, quàm quod ab ipsis obuolutum est Attritioni, si dictis suis stare velint, adferet molestiam. Et quidem sic rationem instituo. Certum est

In ipsos reuertitur melior argumentatio.

imprimis, de Fide obligante non esse ipsorum sententiam, quæ statuit Attritionem cum Sacramento ad reconciliationem non sufficere: imò ex aduerso, etiam ipsis, certum est, hæreticum non esse qui docet sufficere; hoc enim nemo vnus ipsorum dixit. Ex alterâ verò parte, non est certum, contrariam id est nostram sententiam non esse de Fide; ac proinde certum non est, non esse hæreticam opinionem quæ statuit Attritionem cum Sacramento non sufficere. Nam plures & maximi Theologi existimant hæreticam; & qui verba Tridentini sæpius allata penitus considerat, vt minimum debet fateri, admodum esse probabile, sententiam Attritionis efficaciz repugnantem, esse Tridentino contrariam, ac proinde probabiliter esse hæreticam. Unde cum apud ipsos idem sit esse dubium aut incertum, & esse probabile; etiam incertum est an ipsorum sententia non sit hæretica. Nunc verò ipsos amicè interrogo, quâ ratione mordicus adhæreant sententiæ, quam ipsis incertum est an non sit hæretica, cum alia ad manum sit, cui sine vllo hæreseos sîncurrendæ discrimine possunt adhæreere? An non hoc est æternæ salutis periculum, sponte & prudenter adire? Et quidem si rem non tumultuariè sed seriò introspiciant, argumentum propositum potentiùs vrget in eorum sententiã, vtpote qui semper clamant, tutiora sequenda esse; id sanè aduersariis semper in ore est. Id profectò si verum censeant, auctor ipsis sum, vt conscientiam suam, quamuis hâc parte errantem, nihilominus sequantur, & depositã sententiã, quam nullo modo mirum foret esse hæreticam, eam sequantur quæ nulli hæreseos suspicioni est exposita, præsertim cum ipsimet doceant, errore inuincibili neminem à peccato excusari; quod saniores Theologi verum iudicant in errore voluntario, qualem hîc intercurrere vehementer suspicor. Hæc per transennam & cursim dicta sint, non tamen cursim ponderanda.

*Non omne
quod de
fide obli-
gante non
est incer-
tum est.*

Nunc verò ad propositum de orthodoxæ sententiæ certitudine argumentum, breuiter respondeo. Etiam si ea de fide non foret (quod sanè ego non vrgeo,) tamen non id à Theologo homine dici debere, idcirco esse incertam. An enim nihil quidquam Theologicè certum est, nisi quod Fide obligante credendum proponitur? De fide obligante non est, vti fatetur D. Thomas, B. Virginem cum corpore in cælum assumptam, an ideo

certa.

38.

certa non est hæc res, aut quisquam incertam esse ausit dicere? Plurima sunt eiusmodi quæ in Ecclesiâ censentur indubitata, neque tamen sunt de fide obligante: eaque adferre foret perfacile, nisi Theologis passim essent perspicua. Aliud sanè est incertum quid esse aut certum, aliud verò de Fide obligante. Incertum est, cui assensus meritò & ratione bonâ potest denegari. Certum est, cui immeritò quidem & non nisi per errorem denegatur assensus, errore tamen eiusmodi qui culpâ à Deo non deputabitur. Hinc qui in ipsâ meridie Solem non lucere mordicus pugnauerit, immeritò quidem nullâque ratione bonâ id facit; hinc etiam errore omnibus deridiculo implicatur; non tamen idcirco Diuinam incurrit offensam, quòd nulla ei id credendi à Deo posita sit necessitas. Fide verò obligante certum est id, cui nec meritò possis fidem denegare, & cui præterea dissentire sine crimine mortali non liceat. Hanc quæso certitudinis diuersitatem studiosiùs aduersarij introspiciant; neque tam facile & projectè dicent, incertum esse quidquid non est de fide obligante; neque ex eo capite, quòd fortassis non sit Fidei, incertam contendent sententiam, quam tot nominibus ostensum est in Ecclesiâ Catholicâ constantem esse, Concilij vniuersalis decreto firmatam, vsu totius orbis Christiani receptam, Theologorum denique optimorum calculo approbatam, tamquam certam omnino & indubitam.

Differentia inter id quod certum est simpliciter, & id quod certum Fide diuina seu obligante.

§. IV.

Tutum omnino & securum esse Attritionem absolutioni præmittere, etiam in articulo mortis. Neque tunc ex præcepto, securiora salutis remedia esse conquirenda; & sufficere quòd assumantur secura, euidenter demonstratur.

39. **H**æc cum ita sint, indubitam inquam Attritionis esse cum Sacramento efficaciam cum jam constet, facile nunc erit scrupulum quemdam hominum mentibus eximere, quem tamen tamquam saxum ingens, imò rupem insuperabilem, hisce die-

Rationes quare aduersarij statuunt, saltem vltima Cor-
bus